

rén az *Anschluss* az eddiginél is súlyosabb helyzetet teremtett. Élelmezés tekintetében Ausztria súlyos tehertétel Németország számára. A Harmadik Birodalomnak rövid időn belül újabb külpolitikai akciót kell kezdeményeznie, mert másként nem tudja elterelni a figyelmet a birodalomban egyre növekvő gazdasági bajokról — írta Nitti röviddel az *Anschluss* után, mikor a Szudéta-németek „felszabadítása” még nem volt Európa sorsdöntő kérdése.

Mindaddig — mondja Nitti — míg e két országot mai diktátorai uralják, állandó a háborus veszély Európában. Minden állam kénytelen termelő erői javarészét hadi anyagok előállítására használni s ez az improduktív termelés — ha időnkint a konjunktúra látszatát is kelti, előbb-utóbb válsághoz vezet.

A gazdasági válságot sok állam tervgazdasággal igyekszik orvosolni. Nitti szerint azonban a tervgazdaság keresztülvitelének előfeltétele vagy a gazdasági, mint a politika¹⁾ szabadság teljes megszüntetése s így ez az elv egyetlen demokratikus államban sem alkalmazható. Tervgazdaság kizárólag csak a magántulajdont megszüntető kollektív termelési rendszerben érvényesülhet. Egyéni gazdálkodás mellett csak még nagyobb zavart okoz. Németországban Werner Sombart tizféle *Planwirtschaft*-tervezetet dolgozott ki, s egyik sem vált be a gyakorlatban. Ezzel szemben Angliában, Belgiumban és Svédországban még csak nem is kísérleteztek ilyen módszerekkel s Nitti szerint ez az egyik oka annak, hogy ezt a három országot érinti legkevésbé a gazdasági válság. Szerinte a mai súlyos helyzetben csak egy megoldás képezhető el: visszatérés a régi liberális és demokratikus elvekhez. Nitti ugyan könyvének bevezető részében megállapítja, hogy igazi demokrácia és igazi liberalizmus még soha sem valósult meg egyetlen állam életében sem, mert még a legdemokratikusabb államban is a tömegbefolyásolás eszközei, a sajtó, a tribün, a katedra, a rádió, stb. mindenkor kiváltságos rétegek rendelkezésére és szolgálatában álltak, de könyvét mégis azzal fejezi be, hogy nincs más megoldás, mint annak a szabadságnak újjászületése, amely szabadság valójában még meg se született.

Nitti szerint a jó szociológus a társadalmi bajok orvosa. Nos, a volt olasz miniszterelnök olyan orvos, kinek diagnózisa nagyrészt helyes, de prognózisa és terápiája nem a tudomány, hanem az érzelmek logikáján alapul. (*Turnowsky Sándor*)

HOLLÓS KORVIN LAJOS VERSESKÖNYVE. Kétségtelenül igazságtalan lenne H. K. L. napokban megjelent verseskönyvéről anélkül emlékezni meg, hogy tekintetbe vegyük azokat a munkáit, melyek a kötetben nem jelenhettek meg. Ezek ugyanis a költőnek azt az arcát mutatják, amit igen ritkán s többnyire csak utalásokban lelkünk fel az urbánus hangú és hangulatu versek között. A mondanivalónak a formára való hatása következtében néha úgy érezzük, hogy még felvázolásban, kifejezésformában és megoldásban is alig azonosítható mozzanatokra bukkanunk. Olvasóink nem azt a költőt ismerik, akinek negyvenegynéhány versét tartalmazza a kiselakú verskötet, melynek kissé elégikus csengésű címe is (*Elthal a dal*) másra utal, mint amit várnánk tőle. S ha a bíráló mégis csak arról kíván szólni, ami a kötetben van s a kimaradtakra vonatkozóan beéri az egyszerű utalással (*Az idő futó kerekével*, 1935. stb.) az azért történik, mert olvasóink ezeket a verseket amugyis ismerik.

Amit a kötet első része nyújt, városi képek lírai leírása, fanyar és szenttelen, mint a kor, melyben született s melyben már lázítás, ha nem lelkesedünk azért, ami van. Sajnos, nem túlzott gazdaságosság jellemzi

ezeket a gyakran hosszú verseket, hol az anyag (*Első tavaszi nap*), gyakrabban pedig képek és hasonlatok tekintetében. Ugy tűnik, mintha szakadékok választanák el az Elhal a dal verseinek íróját a *Rács előtt* (*Korunk*, 1938 jul.-aug.) költői ökonómiát, mérsékeltet és férfiasságot idéző költőjétől. Öncélú, néha zavaró pleonasztikus képei (...s e hőmpölygő zaj táraján hullámszótt egy rikkancs szava) tulzottak és kifejezőerő hiányában nem érik el a kívánt célt. Ezeknek a verseknek minden erénye, hogy bennük a költő, programjához hiven „nem járja messze fellegek utjait, itt él egy élő test ölében s nem tagadja meg szívét a világtól“. Hibátlan formájú verseiben él a „mellékucca“ harisnyát stoppoló és fehérműt vásaló, törvényenkivüli költőjével, aki a „világ ügyének szónoka.“

Tovább talán minden versről külön-külön kellene írni, annyira elütnek egymástól tartalmilag — egy fiatal költő lázas keresésére emlékeztetn (Ballada egy régi este lángjairól — A fájdalom tiéd lesz; Talán dühomben egyszer — Büszke bűn). Ez az, ami fölötte megnehezítené, hogy H. K. L. helyét a mai magyar lirában meghatározzuk. Gondosságával, művészi kerektségével minden verse költőre utal, így azonban egymás mellett a versek mégis zavarják és rontják egymás hitelét. A költőt, akit a Büszke bűn néhány sora („S hát lehet-e ma tiszta az, aki eltasztva a forrástól, hol inna, szomjában fuldokol?“) költői és emberi igényességével elválaszt az *Együgyű ballada* kevéssel beérő költőjétől, azt a H. K. L.-t, aki a lényegét is meglátja abban, ami körülötte ma végbemegy, a *Freskók* című husz kis arcképet tartalmazó ciklus érzékelteti. Husz párosos arckép ismerőseiről, emberekről, akik körülötte élnek és élőködnek, kívül a mellékuccán a társadalom zavarosában halászva, vagy sután, ütődötten ámulva a parton. Az olvasó határozottan érzi, hogy a költő inkább a „világ ügyének szónoka“ ezeknek a kis négysoros epigrammszerű portréknak megírásával, mint a kötet elejére tett hosszú leírásokkal (*Esti mellékucca*). Világnézeti kaméleonok, bolondok és mindentől nemesen undorodók arcképei váltakoznak itt, szüntelenül és minden sorunkban vádolva a társadalmat, mely fenntartja, de legalább élni engedi őket. „Igaz bíró: megbocsájt minden vétket. Csak az ártatlanságra nem talál mentéget“ — hangzik az egyik, magában hordva korunk egész jogi és erkölcsi tájékozatlanságát, mikor már valóban nem tudjuk, ki bűnös, inkább az, aki megadva magát ártatlanul uszkál társadalmi rendünk tisztátalan vizében, vagy aki bűnösen szavát emeli ellene.

Ez az a terület egyébként, ahol H. K. L. hangja egyéni s meglátásai is ujak. Itt a dolgok nyílt kimondásában vagy közvetlenebb érzékeltetésében sokkal szerencsésebb és meggyőzőbb, mint szimbólumaiban. Potenciálisan mindenestre ez az a hang, aminek továbbfejlesztése és kiterelésével a könnyed és mesterkéletlen formakésztséggel párosulva új szint hozhat a magyar költészetbe. (*Kovács Katona Jenő*)

A KORUNK HIREI

Magas javadalmazás ellenében keresünk lapterjesztőket Románia magyarlakta városaiban. Ajánlatokat a kiadóhivatal címére kérünk.